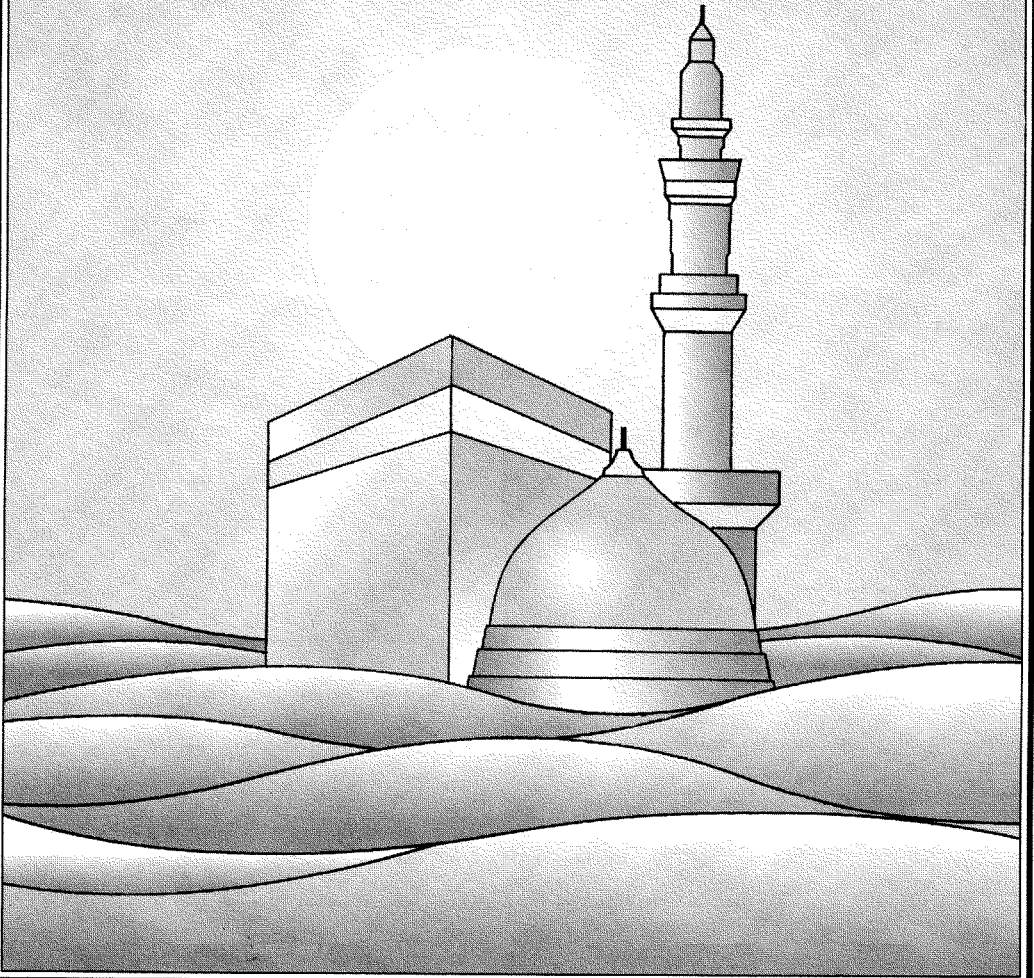

سَنَفَسُكُو

نشستی با

رئیس محترم سازمان حج و زیارت

میرزا: ارزیابی حضرت عالی از حج سال گذشته چیست؟

آقای رضایی: برای ارزیابی کاری، ابتدا باید تمام مسائل و عوامل آن کار را در نظر گرفت:

امر حج، از آغاز کار، که عبارت است از اعلام اسامی مدیر کاروانها و آخرین مرحله‌اش که ورود زائر به منزل می‌باشد، یک عملیات بسیار سنگینی است که ما در مدیریت، اسمش را «مدیریت بحران» می‌گذاریم؛ چون در هر حال، محدود به زمان و در مواردی محدود به مکان است. عملیاتی است که بخشی از آن در ایران انجام می‌شود و بخشی در عربستان.

آنچه که به ایران مربوط می‌شود به دلیل وجود مراکزی در ایران است که در امر حج کمک می‌کنند و الحمد لله به روانی و نظم کارها انجام می‌شود.

در سال گذشته نیز تمام کارهایی که در محیط ایران داشتیم، در دستگاه‌های مختلفی که همکاری با سازمان حج داشتند، بسیار خوب انجام شد.

و باید بگویم که نسبت به گذشته روبه تکامل بوده است؛ زیرا ما در هر سال، کارهای پیشین خود را می‌بینیم و آنها را ارزیابی می‌کنیم، اگر اشکالی داشتیم و یا انتقادی متوجه ما بود آنها را بررسی کرده، در کمیته‌های مختلف به نقد می‌گذاریم و به مرحله اجرا در می‌آوریم و بحمدالله در سال گذشته هم با همین عملکرد پیش رفتیم و

توانستیم کارهای داخل ایران را به خوبی انجام دهیم لیکن در همین جا بعضی از کارها نسبت به سال پیش بهتر انجام شد که آن هم در کارنامه عملیات حج روشن و مشخص است؛ مثلاً اینکه کاروانها زودتر بسته شد، آموزشها بهتر داده شد و هماهنگی بین مدیر کاروان و مجموعه زائران به لحاظ اینکه برنامه‌هایشان زودتر بود، بهتر انجام شد؛ هماهنگی‌هایی که باید با دستگاه‌های مختلف بکنیم و برنامه‌هایی که داشتیم، پیشرفت خوبی کرد. نمونه‌های بسیار داریم که نشان می‌دهد نسبت به گذشته، سیر تکاملی کرده‌ایم.

در عربستان هم بخشی از کارها به خودمان مربوط می‌شود و برنامه‌ریزی‌هایی که در ایران انجام می‌دهیم، بخشی از آن به عربستان برمی‌گردد، چون میزبان کشورهای اسلامی است و همچنین میزبان کشورهای است که اسلامی نیستند ولی مسلمان در آنها هست و زائر می‌فرستند.

ما روبرو هستیم با یک برنامه‌ای از عربستان سعودی و یک سری قوانین که باید ناگزیر با آنها هماهنگ شویم و برنامه‌های آنها را در نظر بگیریم و قواعد و قوانینشان را هم مد نظر داشته باشیم.

طبیعی است که موضوع حمل و نقل در عربستان سعودی، اسکان، تغذیه و ایام تشریق و... مواردی است که ما در عربستان سعودی با آنها کار داریم و عملیات ما را تشکیل می‌دهد.

در بخش پزشکی که یکی از عمده‌ترین بخشهای ما در عربستان است، می‌توانم بگویم که نسبت به سال قبل، در تمام موارد بی‌مشکل بودیم. شاید کلمه «بی‌مشکل» ادعای بزرگی باشد ولی مشکل‌مان کمتر از سالهای پیش بود. دلیلش این است که بخش رسیدگی به شکایات داریم، بخش بازرسی و نظارت بعثه مقام معظم رهبری در کاروان‌ها فعال است و حضور این عزیزان در نظارت و بازرسی یا بخشی که رسیدگی به شکایات در ستاد را بر عهده دارد، نشان دهنده این است که کمترین شکایت را داشتیم و نسبت به سال قبلش، شکایات نیز بسیار کمتر بود و این نشانه آن است که کار برنامه‌ریزی امر حج مسیر طبیعی خود را طی کرده و نسبت به گذشته ارزیابی آن خوب بوده، لیکن ممکن است فردی که سفر اول او به حج است، مطلبی را

ببیند که برایش خوشایند نباشد یا نقطه ضعفی احساس کند که از کسی که چندین سفر یا به طور مستمر به حج می‌آید بهتر بتواند مقایسه کند و طبیعی است که ما چون خودمان را در پیشگاه خداوند متعال و همچنین ملت بزرگوار و زائرانمان مسؤؤل می‌دانیم، سعی و تلاش ما این است که در برنامه‌ریزی دقت لازم اعمال شود و در اجرا هم بکوشیم که برنامه خوبی داشته باشیم و بحمدالله گزارش‌هایی که درباره حج سال گذشته، از طرق مختلف به مسؤؤلان نظام دادیم، رضایت آنان جلب شد.

میتا: از سیاستهای اعلام شده توسط سازمان حج و زیارت، صرفه‌جویی اقتصادی در امر حج است، لطفاً بفرمایید در این زمینه تاکنون چه اقداماتی صورت پذیرفته است؟
آقای رضایی: صرفه‌جویی مطلبی نیست که در یک بُعد از حج بتوانیم بگوییم فلان صرفه‌جویی را داشتیم، ما وظیفه داریم که در عملیات حج اسراف نکنیم. کارمند بیشتر از نیاز نبریم و تشکیلاتمان گسترده نباشد. به همین دلیل، در سال گذشته در ابعاد تشکیلاتی سازمان حج و زیارت، تشکیلات جدیدی را ارائه دادیم و بحمدالله الآن با همین تشکیلات جدید و با کم کردن نیروها، کارمان را انجام می‌دهیم، علت این کار واگذاری کارها به استان‌ها است و نداشتن تمرکز. تمرکزی که نظام از ما انتظار دارد، بحمدالله در سازمان حج خوب انجام شد و ما با همین روشهای مدیریتی توانستیم کار و تشکیلات را کمتر کنیم.

در مورد عربستان و حج هم همینطور بود، تشکیلات ستادی را تا توانستیم کم کردیم و بخشی از کارها را، تا آنجا که ممکن بود به عهده خود عربستان گذاشتیم، البته با توجه به وضعیتی که ایجاد کرده‌ایم و همکاری‌هایی که هر سال آن را گسترش می‌دهیم، کار تشکیلاتی خودمان در ستادهای جدّه، مکه و مدینه را کاهش دادیم؛ زیرا در هر سالی نسبت به سال قبل، ممکن است مملکت مشکلات ارزی داشته باشد، که در سال گذشته چنین وضعی داشتیم.

بنابر این، ما هم مانند مجریان دیگر دستگاهها باید برنامه‌ریزی می‌کردیم تا مقداری در این زمینه کمک کنیم به دولت و آنچه را هم عمل کردیم عمدتاً فشاری بود که بر تشکیلات سازمانی خودمان آوردیم. نمونه آن در جدّه بود که همه ساله دفتری

را برای سازمان، دفتری برای وزارت خارجه و دفتری برای واحد پزشکی خودمان می‌گرفتیم که امسال این دفاتر را نگرفتیم و عمدتاً تا آنجا که امکان داشت از محیط‌های خودِ سعودیها استفاده کردیم و این صرفه‌جویی بالایی را موجب شد. در رابطه با مالکین، سعی کردیم نسبت به سالهای قبل تخفیفهایی را بگیریم و همچنین امکاناتی را از آنها برای منازلمان دریافت کنیم که همین‌ها نیز مجدداً به صرفه‌جویی‌های ما افزود، لیکن در بعضی موارد امکان صرفه‌جویی نیست؛ مثلاً در مورد تغذیه یا در مورد اسکان، صرفه‌جویی زیادی نمی‌توان داشت. اگر هم بشود صرفه‌جویی کرد بسیار کم است.

گفتنی است که در آن قسمت نیز مقداری از هزینه‌ها کاستیم، لیکن در موضوع خریدهایمان نسبت به سالهای گذشته، برابر سهمیه بندی و میزان سهمیه‌ای که برای هر فرد زائر در نظر داشتیم، آن را کم نکردیم. در برنامه غذایی اگر تغییری دادیم، آن دلیل خاص خودش را داشت و به دلیل صرفه‌جویی امور کار تدارکاتی نبود. بحمدالله در مجموع این صرفه‌جویی، صرفه‌جویی معقول بود و سازمان حج به دلایل عملکردش در سال گذشته و سالهای قبل که به سمع و نظر همه مسؤولان نظام می‌رسید، دریافت لوح تقدیر صرفه‌جویی خردمندان را با امضای جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهور داشت که این از افتخارات سازمان حج و زیارت است و این نیست مگر یک سند ممتازی که همه کارمندان و همه عزیزانی که در امر زیارت خدمت می‌کنند دریافت کردند.

میثاق: سیاستهای صرفه‌جویی، گاهی موجب نارضایتی زائران بوده است، آیا از حق زائر چیزی کاسته شده است؟

آقای رضایی: در پاسخ شما باید بگویم: خیر، صرفه‌جویی اگر معقول باشد مشکلی را ایجاد نمی‌کند لیکن اگر غیرمعقول باشد، طبیعی است آثار منفی خودش را خواهد گذاشت. ما در عربستان سعودی برابر دستورالعمل خود سعودی‌ها در مسکن، متراژی را در مدینه و متراژی را در مکه حتماً داشته باشیم که نمی‌توانیم از آن عدول کنیم، به همین جهت آنها بازرس دارند و بازرسی می‌کنند. در امر تغذیه هم همین طور است؛ یعنی

سه‌میه سرانه‌ای را در نظر گرفتیم و مجموع خریدهای ما نسبت به سالهای گذشته تغییر خاصی نداشت.

در امر منا، عرفات و حتی حمل و نقل، چه ایام تشریق، چه بین شهری همان روش گذشته را داشتیم. چون اینها امور و هزینه‌های ثابت ما را تشکیل می‌دهد، لذا باید بگوییم که آنچه صرفه‌جویی بوده، کار مدیریتی بوده که در مجموعه امور سعی خودمان را کردیم تا معقول و با تلاشی که همه می‌کنند، صرفه‌جویی درستی داشته باشیم؛ مثلاً زائران را با توجیهی که شدند و آموزشهایی که داده شد، متوجه کردیم که صلاح و حتی صرفه اقتصادی شما به این است که در ایران خرید کنید و اینها از یک ساک فقط برای سوغات خودشان استفاده کردند و این خودش صرفه‌جویی بالایی بود برای کل نظام؛ یعنی هم کمک به مردم بود و هم کمک به مجموعه نظام. لذا هیچ حقی از زائری تزییع نشد.

در همین جا باید بگوییم زائری که در سال شصت و سه بیست و هفت هزار تومان پرداخت کرده، با هر مقیاس و معیاری حساب کنیم، ارزشش بسیار پایین است. هزینه‌ای که امروز دولت برای حج می‌کند و یارانه‌ای که در این مجموعه می‌پردازد بسیار بیشتر از آن مقداری است که زائر برای خودش محاسبه می‌کند و این نیست مگر کمک نظام بر امر حج و اگر هم انتظار هست که ما عاقلانه و مدبرانه کارهای حج را به سمتی ببریم که هزینه‌های بیشتری را به لحاظ ارزی در خارج کشور نداشته باشیم، این یک انتظار بسیار به جاست و ما هم تلاش خودمان را کردیم که صرفه‌جویی منطقی داشته باشیم و امیدواریم که این را در سالهای آتی هم ان شاء الله اعمال کنیم.

مِيقَاتُ: زمزمه خصوصی سازی حج و عمره به واقعیت نزدیک شده و در سال جاری برخی آژانس‌ها اقدام به بردن زائر به مکه کرده‌اند، لطفاً بفرمایید نظر جنابعالی درباره خصوصی سازی چیست؟ و نقاط قوت و ضعف آن کدام است؟ و چه تبعاتی برای کشور دارد؟

آقای رضایی: در حال حاضر ما نباید فکر کنیم که سیستم ما در امر حج دولتی است و به شیوه

دولتی عمل می‌شود! شما اگر آماری را از کارمندان سازمان حج بگیرید، خواهید دید که این سازمان یک الگوی بسیار زیبایی را در اجرای کار در کشور دارد که شاید در کمتر جایی بتوان دید. مجموعه کارمندان رسمی یا پیمانی و یا حتی قرار دادی ما را در کشور، سیصد و پنجاه کارمند تشکیل می‌دهد که اینها از دولت حقوق می‌گیرند و یک عملیات سنگینی را انجام می‌دهند؛ هم کار حج و عمره را سامان می‌دهند و هم هماهنگی عتبات عالیات و سوریه را بر عهده دارند. در آن بخش نیز همکاری، نظارت و حمایت می‌کنند و در بخشی از آن هم اجرا می‌کنند.

بدیهی است این سیصد و پنجاه نفر، به هیچ وجه قادر نیستند تمام این عملیات را راهبری کنند، در هر سال، بالای هشت هزار نفر در خدمت حج یا عمره هستند، خوب این تعداد سنگین باید گفت بخش خصوصی هستند، بی‌آنکه پاداشی بگیرند، اضافه کاری دریافت کنند، جایی بخواهند از امکانات دولتی بهره ببرند و ... بلکه به دلیل ماهیت کار، که فصلی است، ما از آنها استفاده می‌کنیم.

بنابراین باید بگوییم که الآن هم بخش خصوصی در خدمت کار است و سازمان حج از بخش خصوصی بسیار خوب استفاده می‌کند لیکن مطلبی که هست این است که ما در سطح کشور دفاتر خدمات مسافرتی بسیار داریم و از آنها استفاده نمی‌کنیم و الآن باید بگوییم که از آنها هم استفاده خواهد شد؛ بسیاری از این مدیران یا عوامل اجرایی کاروانهای ما، یا خودشان دفتر خدمات مسافرتی دارند و یا در آن دفاتر شریک هستند که می‌شود از همانها هم استفاده کرد. اما اینکه ما کار را به دفاتر خدماتی واگذار کنیم، هرگز چنین نیست.

دفاتر خدماتی مسافرتی برای کار خاصی ایجاد شده‌اند که آن امر سیاحت است و در دنیا هم چنین است. در صورتی که کار زیارت و ویژگی خاص خود را دارد و مسافرش نسبت به مسافر دیگر کشورها؛ مثل اروپا تفاوت می‌کند، از آنجا که ما مجموعه بسیاری از زائران را به کشور دیگری می‌بریم؛ چه عتبات، چه عمره، چه حج و چه سوریه، سزاست که برنامه‌ریزی بسیار مهمتر از دیگر کشورها، روی آن داشته باشیم. در هر حال این مجموعه به کشور دیگری نمی‌روند که در آن کشور هم از همه دنیا باشند. بنابر این باید در ابعاد مختلف با اینها کار شود و نظام باید نظارت دقیق روی آن

داشته باشد.

این کارها بُعد شرعی دارد، بعد اقتصادی دارد و همچنین دارای بعد اجتماعی و بین‌المللی است. و اینها چیزی نیست که به راحتی بشود از آن گذشت. هر یک از ابعادش؛ مثلاً بعد سیاسی آن، که امام راحل علیه السلام و رهبر معظم انقلاب - مدّ ظلّه العالی - تأکید بسیار روی آن دارند، چیزی نیست که بشود آن را سرسری گرفت و مانند دیگر کشورها به آن نگریست. کسی که می‌خواهد عامل و مجری این کار شود خودش باید در این ابعاد مختلف، آموزش‌های ویژه‌ای دیده باشد؛ به ویژه برای سفر حج. سفر حج سفری است که در یک زمان کم، در مکان مشخص با مخلوطی از انسانهای گونه‌گون که از سراسر دنیا گرد می‌آیند و زائران ما به عنوان سفیران ایران اسلامی هستند؛ پس باید دقت شود کاری از ما سر نزنند که خدای ناکرده موجب وهن نظام شود.

خلاصه اینکه ما از بخش خصوصی استفاده می‌کنیم، لیکن سخن این است که چه افراد دیگری را به مجموعه می‌خواهیم اضافه کنیم. پس اضافه کردن و استفاده بیشتر کردن جزو برنامه‌های سازمان است منتهی با یک ضابطه و ویژه و یک آیین‌نامه مخصوص، امید است تجربه بسیار زیبا و خوبی که الآن برای امر زیارت هست از بین نرود!

امروزه، کشور سعودی که همه کشورها را ارزیابی کرده، حج و عمره ایران را یکی از منظم‌ترین کشورها می‌داند. اینگونه حج‌گزاری از سوی ایرانیان و کسب آبرو و اعتبار آسان به دست نیامده است و طبیعی است که نباید ساده و آسان از دست برود. ما باید از بخش خصوصی به همین روشی که الآن استفاده می‌شود، بهره ببریم، منتهی با گسترده‌تر کردن آن و استفاده از همه کسانی که این تجربه را کسب کرده‌اند و در کنار این تجربه، دارای انگیزه هستند و به ارزشهایی که نظام اسلامی ما به آن اهمیت می‌دهد پایبندند و...

این افراد، چه دفاتر خدماتی داشته باشند چه نداشته باشند، الآن داریم از آنان استفاده می‌کنیم لیکن از یک سال گذشته با هماهنگی که با سازمان ایرانگردی و جهانگردی و ریاست آن انجام شده، از تمامی کسانی که در امر حج تجربه داشتند خواسته شد که اینها هم برای گرفتن مجوزهای بند ب مراجعه کنند و امیدواریم که

آنان نیز در این مسیر وارد شوند و بتوانند مجوز خاص خودشان را داشته باشند و کم‌کم در یک دفتر مشخص و در یک فضای آبرومند، ثبت نام‌ها را آغاز کنند و ما از این پراکندگی دفاتری که برای هر کسی در هر سالی متفرّق ایجاد می‌شود، خارج شویم و با نظم و انضباط بهتری بتوانیم این کار را انجام دهیم.

میقات: شیوه برگزاری عمره در سال جاری با سال گذشته کمی تغییر پیدا کرد، لطفاً در این باره توضیح دهید.

آقای رضایی: در مورد عمره، تجربه‌ای را در سال ۷۰ و بلکه در سال ۶۴ داشتیم که کار عمره را به وسیله شرکتی در سعودی انجام می‌دادیم، اما در آن زمان اشکالاتی وجود داشت. با توجه به اینکه امکانات آن زمان سعودی مثل الآن نبود. در یک سال گذشته باز یک امکان‌سنجی در عربستان سعودی توسط سازمان حج انجام شد که نتیجه بسیار مثبتی داد.

خوشبختانه شرکت‌های سیاحتی بزرگی در عربستان سعودی هستند که اینها تجربه خوبی از زائر دارند و به صورت یک مجموعه زائر را می‌توانند اداره کنند، ما امسال این تجربه را به عرصه عمل بردیم و در یک مناقصه‌ای که در عربستان سعودی برای عمره امسال گذاشته شد، شرکت‌های زیادی در آن مناقصه حضور داشتند، شرکت کردیم، یکی از شرکت‌ها را که از توان بیشتری برخوردار بود و خوشبختانه قیمت کمتری هم نسبت به دیگران داد برگزیدیم. امسال کار عمره را به گونه‌ای عمل می‌کنیم که یک شرکت طرف قرار داد ما است و زائر را از جده تحویل می‌گیرد و در جده بما تحویل می‌دهد و همه امکانات اجرایی را او در اختیار می‌گذارد. بحمد الله نتایجی که تا الآن گرفته‌ایم، نتایج بسیار خوبی بوده است. البته هر کاری طبیعی است که اول با یک سری مشکلات روبرو است که این را هم ما در ماه اول خوشبختانه پشت سر گذاشتیم و با هماهنگی که بین مجموعه اجرایی آن شرکت و مجموعه دفتر نمایندگی ما در عربستان بود، این اشکالات رفع شد و شکر خدا امروز وقتی بررسی می‌کنیم، می‌بینیم نسبت به سال گذشته بهتر هستیم، این نه فقط ادعای بنده است بلکه ما مدیرانی را داریم که اینها مدیران ثابت ما یا مدیران ناظر ما هستند که بعضی از اینها چندین سال

است عمره را پشت سر هم در عربستان بوده‌اند. حتی در جلساتی که با آنها در مکه و مدینه داشتیم، آنها هم اقرار به این مسأله دارند و می‌گویند که کار نسبت به گذشته روانتر و بهتر است و این سیستمی نیست که فقط ما بخواهیم تنظیم کنیم، الآن عربستان سعودی هم اعلام کرده که کار عمره را به همین سبک انجام می‌دهد و از کشورهای دیگر نیز خواسته است که اگر زائری بخواهد به عربستان سعودی برای عمره بیاید از این به بعد باید با یکی از شرکتهایی که مجوز دارد، با خود سعودی‌ها به عنوان مجوز سیاحتی حتماً قرار داد ببندد و آنها باید از جدّه تحویل بگیرند و به جدّه برگردانند. این چیزی است که دولت سعودی خودش عمل می‌کند و بر این موضوع اصرار دارد و ما هم خوشبختانه امسال به همین روش عمل کردیم و تجربه خوبی شد.

میقات: روابط ایران و عربستان در سالهای اخیر تحوّل چشم‌گیری پیدا کرده است، اولاً نظر شما در علل و عوامل این تحوّل چیست؟ و ثانیاً بهبود روابط در بهتر برگزار شدن حج و عمره چه تأثیری خواهد داشت؟

آقای رضایی: رابطه کشورهای اسلامی باید دوستانه و خوب باشد تا در کنار همدیگر و در مقابل دشمن مشترک قرار بگیرند و اگر خدای ناکرده در بین خود مشکلاتی داشتند، مانند اعضای یک خانواده آن مشکلات را حل کنند.

ما و عربستان سعودی، دو کشور بزرگ اسلامی هستیم و از گذشته‌های بسیار دور با همدیگر ارتباط زیارتی داشتیم. باید گفت که پیشینه این رابطه به زمانی برمی‌گردد که کعبه وجود یافت و مردم برای زیارت به آن دیار می‌رفتند البته نشیب و فرازهایی هم داشت که در هر حال امروز در وضعیت بسیار خوبی هستیم. به نظر من نقطه آغاز بهبود این روابط، به گذشته برمی‌گردد. با آمدن آقای امیر عبدالله به ایران و شرکت وی در کنفرانس اسلامی، این علاقه و ارتباط بیشتر شد. و از همانجا برای بهتر و عمیق‌تر شدن رابطه بحث و گفتگو آغاز گردید.

جناب آقای هاشمی رفسنجانی با سفر خودشان، این روابط را تحکیم بخشیدند. و پس از آن، مجموعه نظام، چه وزارت خارجه، چه بقیه دستگاه‌ها، خوب پیش رفته‌اند.

سفیر جمهوری اسلامی در عربستان سعودی، نقش مؤثری را در بهبود این روابط ایفا کرده است و همچنین کسانی که در عربستان سعودی عملکردی را از طرف ایران دارند؛ مثل سازمان حج و بقیه دستگاه‌هایی که آنجا می‌روند، در بهبود بخشیدن به این روابط مؤثر بوده‌اند و بحمد الله بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج نیز در تحکیم این روابط دقت خودشان را کرده‌اند و خلاصه، مجموعه نظام در ایران و عربستان کمک مؤثر در این بهبود روابط داشته‌اند و امروزه در سطح خوبی هستیم. طبیعی است طرفین باید مسائل همدیگر را دقیق بررسی کنیم، آنجاهایی که لازم است یکدیگر را تحمل کنیم. یقیناً نمی‌شود دولتی تمام مسائلی را به طرف مقابل تحمیل کند و در روابط بین دو دولت و دو ملت، طبیعی است کشوری مسائلی دارد و کشور دیگر مسائلی غیر از آن را دارد، اینها باید با همدیگر بنشینند و تفاهم کنند و در جنبه‌های اختلافی با همدیگر گفتگو کنند و آنها را حل نمایند. اگر چنین جوی ایجاد شود، برای کار اجرایی بسیار مؤثر است. لذا بهبود روابط بین ما با کشور عربستان، در مورد حج و عمره نیز مؤثر بوده است.

امیدواریم در مذاکراتی که با سعودی‌ها همیشه و هر حال داریم، نسبت به گذشته بتوانیم امکانات بهتر و زیادتری را بگیریم که یقیناً این انتظار بجا و معقولی است. ان شاء الله که برادران سعودی هم این واقعیت را می‌پذیرند.

میقات: اعزام زائران ثبت نام شده سال ۶۳ چه زمانی پایان می‌یابد و برای زائران آینده

چه برنامه‌هایی را تدارک دیده‌اید؟

آقای رضایی: امسال تقریباً همه کسانی که در سال ۶۳ ثبت نام کرده‌اند را فراخوان کردیم که بیایند و اعزام شوند و زمانی را هم برایشان در نظر گرفتیم، آنان که مایل بودند، در آن محدوده زمانی آمدند و ثبت نام کردند و آنان که از ۴ ارگان سهمیه داشتند آمده‌اند و سهمیه‌هایشان را گرفته‌اند و الآن کاروانهای ما بسته شده و حج ۷۸ به خواست خداوند با ۹۲۵۰۰ ویزا، که مجموعه‌ای است از زائر و عوامل اجرایی، اعزام خواهند شد. خوشبختانه گروه‌بندی و کاروان‌بندی ما انجام شده و کاروانها آماده برنامه‌های آموزشی خودشان هستند. نسبت به گذشته جلوتر هستیم. جا دارد یادآور شوم آنان که

در سال ۶۳ ثبت نام کرده‌اند و به هر دلیلی در موقع خودش نیامده‌اند ثبت نام کنند و شاید مانده‌اند برای سال بعد، مشکلی ندارند چون کاروانهای ۷۹ در آینده بسیار نزدیکی اعلام می‌شود و اینها می‌توانند در آن کاروانها هم ثبت نام کنند.

برای آینده هم برنامه‌هایی داریم، می‌دانید که یک ثبت نام کرده‌ایم از کسانی که علاقمند و مستطیع هستند و می‌خواهند حج بروند در سال ۷۷ هشتصد هزار تومان گرفتیم. قرعه کشی این گروه، که ثبت نام کرده‌اند، انجام شده و ان شاء الله با توجه به سهمیه‌ای که با سعودی‌ها مذاکره می‌کنیم و امیدواریم موافقت شود، اعزام خواهیم کرد. حرکت دیگری که در این زمینه انجام شده این است که به بانکها گفته‌ایم از کسانی که الآن هم مستطیع می‌شوند ثبت نام کنند لیکن این افرادی که در سال ۷۸ ثبت نام می‌کنند، طبق تاریخ ثبت‌نامشان به مرور اعزام خواهند شد، البته بعد از اینکه ثبت نامی‌های سال ۷۷ مشرف شدند و پیش بینی ما این است که آنچه که ثبت نام شده‌اند در مدت سه سال و نیم ان شاء الله اعزام می‌شوند و آنان که در سال ۷۸ ثبت نام کرده‌اند بعد از این ۳ سال و نیم اعزام خواهند شد.

میکائیل: آیا زائران سالهای بعد، چون پول بیشتری می‌دهند از امکانات رفاهی بهتری برخوردار می‌شوند، یا اینکه به همان شیوه گذشته عمل خواهد شد؟

آقای رضایی: در کشور عربستان سعودی، امکانات مشخص است؛ یعنی وقتی وارد عربستان می‌شویم یک پولی را به عنوان ورودیه می‌پردازیم، این همیشه ثابت است و برای هیچکس فرق نمی‌کند؛ برای قبلی‌ها یا برای بعدی‌ها. ماشینی را ما از شرکت نقابه که یک شرکت رسمی کشور سعودی است و کشور سعودی هم همه را اجبار می‌کند که از این‌ها ماشین بگیرند، این هم فرقی نمی‌کند، باز باید از همانها ماشین گرفت و باید با همانها قرار داد بست؛ یا مثلاً هواپیما هم فرقی نمی‌کند، چه هواپیمای جمهوری اسلامی باشد یا هواپیمای سعودی، اگر ان شاء الله قبول کنند که پروازهای حج ما را انجام دهند؛ یعنی کار، کار هوایی است، برنامه‌ریزی می‌شود زائر را می‌برند و برمی‌گردانند.

اتوبوسها هم همینگونه است، رفت و آمدها در عربستان با اتوبوسهای عربستان

انجام می‌شود.

چیزی که ما باید ملاک کارمان قرار دهیم این است که تغییراتی در اسکان بدهیم یا در تغذیه، که کار سنگینی روی آن می‌کنیم، امیدواریم تحوّل به وجود آوریم. هر دوی اینها بستگی به وضعیت عربستان و ما دارد. اسکان در عربستان سعودی تابع مقرراتی است که در عربستان خودش وضع می‌کند و متراژش را آنها مشخص می‌کنند. لُجْنَه‌ای هست به نام «لُجْنَه سَكَن» که اینها خانه‌ها را مشخص می‌کنند که فلان خانه برای چند زائر است و چندتا زائر باید در این اتاق اسکان پیدا کنند و... بنابر این کسی نمی‌تواند کم یا زیاد کند، برای اینکه آنها بازرس دارند و بررسی می‌کنند، حتّی از ما صورت اسامی افراد را می‌گیرند که شما در این منزل زائرانتان را مشخص کنید و نامهای آنها را به ما بدهید و ما هم همین کار را انجام می‌دهیم. لیکن دیدگاه‌ها این است که یک عده بتوانند بروند در هتل یا نزدیک حرم اسکان یابند، این باید تغییر درجه شود که این را ما باید مشخص کنیم. و ما گروه‌های مختلف داریم؛ عده‌ای را داریم که می‌خواهند بروند هتل ۴ ستاره، هتل ۵ ستاره، یک عده را هم داریم که به صورت عام می‌توانند بروند در همین منازلی که الآن موجود است. بدیهی است هتل‌هایی که در اطراف حرم هست، آنقدر زیاد نیست که همه در آنجا جا بگیرند، چون زائران کشورهای دیگر هم می‌خواهند از هتل‌های نزدیک حرم استفاده کنند.

در هر حال ما می‌خواهیم حج را به این سمت ببریم که چند درجه بکنیم و این بحثی است که شورای حج روی آن اظهار نظر می‌کند و هر تصمیمی که در شورا گرفته شود، سازمان حج عمل می‌کند، لیکن ببینید ما الآن یک عملکردی را در امر حج داریم و دلار می‌پردازیم، قیمت بلیط هواپیما را هم می‌پردازیم، متفرقه هم پولهایی را باید بدهیم، هزینه‌های جانبی هم داریم. اگر ارز را به ارزی که واریز نامه‌ای است و امروزه در عمره داریم دریافت می‌کنیم و هواپیمایی که نرخ را به ما اعلام می‌کند، همین عملکرد فعلی خودمان را داشته باشیم، بیش از ۸۰۰ هزار تومان هزینه برمی‌دارد؛ یعنی اگر بخواهیم کیفیت را بالا ببریم باید اضافه‌تر هم بگیریم. سعی و تلاش ما بر این است که همین سرویس مطلوب را بدهیم و چیزی از مردم دریافت

نکنیم و اگر هم چیزی دریافت می‌شود بسیار کم باشد حال ممکن است کسی یا کسانی سرویس فوق العاده‌ای را بخواهند که این باید در شورا مطرح شود، اگر بنا شد به چنین افرادی پاسخ مثبت داده شود، باید افراد یا تشکیلات و یا دفتر خدمات مسافرتی را مشخص کنیم تا آن سرویس را به این افراد بدهد، که البته این بستگی به نظر شورا دارد.

میراث: در رابطه با جلوگیری از اتلاف قربانی زائران، تا کنون چه اقداماتی صورت گرفته

است؟ چه موانعی بر سر راه بوده و برای آینده چه طرحی دارید؟

آقای رضایی: طبیعی است که همه علاقمندند قربانی با این کیفیت مکانیزه‌ای که الآن در

عربستان سعودی هست و هر کسی می‌رود آنجا انجام می‌دهد و قربانی‌ها هم تلف نمی‌شود، انجام گیرد. اما ما روبرو هستیم با یک سری مسائل شرعی و فتواهای مختلفی که مراجع دارند و مقلدین ایشان هم از آن فتواها تبعیت می‌کنند.

گفتنی است که بعثه مقام معظم رهبری در این باره یک کار بسیار جدی انجام داده است که اگر ان شاء الله به نتیجه برسد، می‌توانیم قربانی‌های مردم را در محیط‌های مکانیزه انجام دهیم و همه بتوانند از گوشتش استفاده کنند. آرزوی سازمان حج این است که نگذارد قربانی‌ها تلف شود و از بین برود و با سعودی‌ها هم همین بحث را در جلسات مختلف داشتیم و داریم و به آنها گفته‌ایم که اگر شما می‌توانید این هماهنگی را به جود بیاورید ما هم دنبال می‌کنیم. امیدواریم که چاره‌اندیشی بشود و راه‌حلهایی ارائه گردد که مردم بتوانند به این عمل شرعی خود، با نظر مجتهد خودشان، به خوبی عمل کنند. آنها می‌توانند با اعتماد کامل کار را به سازمان حج و زیارت و بعثه مقام معظم رهبری محول کنند و بعثه هم الآن مشغول گرفتن استفتا در این موارد است. امیدواریم که در سال جاری به نتیجه برسد.

میراث: برای عمره در آینده چه تصمیمی دارید؟ و آیا ثبت نام جدید خواهید داشت؟

آقای رضایی: عربستان سعودی به تازگی آیین نامه‌ای را در دولتشان تصویب کرده‌اند که به نظر می‌رسد در سالهای آینده، ان شاء الله از محرم سال ۷۹ سقف ویزای عمره

برداشته شود، البته برای همه کشورها سقف ویزا برداشته شده بود، و محدودیت تنها برای ما بود، با دستور العمل جدید احساس می‌شود که سهمیه برداشته شود که اگر ان شاء الله این کار انجام شود، کسانی را که ثبت نام کرده‌ایم، می‌توانیم اعزام کنیم منتهی شرط مهمش مشکلات ارزی است که داریم مذاکره می‌کنیم تا شاید بتوانیم مشکلات ارزی آن را برطرف کنیم. اگر چنین اتفاقی بیفتد و ما بتوانیم کسانی را که ثبت نام کرده‌ایم و قبلاً پول پرداخته‌اند، سال آینده اعزام کنیم، به حول و قوه الهی، سال ۷۹ دیگر کسی را در نوبت نخواهیم داشت و هر کسی هر سال بخواهد اعزام شود به راحتی می‌توانیم برایش برنامه‌ریزی کنیم.

میثاق: اگر مدیرانی احیاناً از وظایف خود سرپیچی کنند زائران چگونه می‌توانند آن را به مسؤولان حج و زیارت منعکس و پی‌گیری کنند؟

آقای رضایی: ما برای مدیران کاروانها دستور العملها و آیین‌نامه‌هایی را گذاشته‌ایم که این را عزیزان روحانی و مردم تا حدی می‌دانند. ما به مدیران توصیه کرده‌ایم که این وظایف را برای مردم بگویند. پس اگر مدیری تخلف کند، زائران می‌توانند موضوع را، چه در ایران و چه در عربستان به ما منعکس کنند. به دفاتر حج و زیارت ما در استانها یا به سازمان حج و زیارت بفرستند، روابط عمومی سازمان آمادگی دارد که گزارشهای آنها را بگیرد و در عربستان هم از طریق روحانی کاروان و رابطین که به کاروان مراجعه می‌کنند یا به وسیله ناظران که از طرف بعثه مقام معظم رهبری مراجعه می‌کنند، برای ما ارسال کنند و یا حتی خودشان می‌توانند مستقیماً به ستاد، چه در مدینه، چه در مکه و چه در جدّه تحویل بدهند. طبیعی است که آنها بررسی می‌شود و ما هم در ایران هیأتی داریم به نام «هیأت تعیین صلاحیت مدیران» که شکایات زائران و یا شکایات دستگاه خودمان از یک مدیر را بررسی می‌کنند و ما روی ارزیابی عملکرد مدیر، از همین شکایات استفاده می‌کنیم.

در اینجا این نکته را یادآور می‌شوم که ما از همه مردم انتظار داریم که نه تنها درباره مدیر کاروان بلکه از عوامل اجرایی، روحانیون معظم از خود سازمان و برنامه‌های آن اگر نکته‌ای داشتند، به ما ارجاع دهند مطمئن باشند که ما انتقادات و پیشنهادها را با

آغوش باز می‌پذیریم و روی آن کار می‌کنیم. کمیته‌های ویژه‌ای را برای این کار گمارده‌ایم که پیشنهادهای را می‌گیرد و بررسی می‌کند. گرچه تجربه چندین ساله ما نوشته شده و موجود است و جزوهای بسیار زیادی در این زمینه داریم، لیکن این موجب نمی‌شود که اگر کسانی چیزی به ذهنشان می‌رسد مطرح نکنند.

میانگ: در این اواخر، در چارت تشکیلاتی سازمان حج و زیارت تغییراتی صورت گرفته، لطفاً بفرمایید مبنای این تغییرات چیست و چه تأثیری در کارآیی سازمان خواهد داشت؟

آقای رضایی: در مورد ساختار تشکیلاتی، بیشتر اشاره کردم که در امر حج و در کار زیارتی می‌توانیم بخشی از کارهایمان را به استانها و بخشی دیگر را به عربستان سعودی واگذار کنیم و بر همین اساس اقداماتی صورت گرفته و تجربه دو سه سال گذشته، به خوبی نشان داد که می‌شود از امکانات سعودی استفاده کرد. در هر حال آنها هر سال نسبت به سال گذشته برنامه‌ریزی ویژه‌ای می‌کنند و ما باید آماده باشیم تا از آنها استفاده کنیم و همین موجب می‌شود کار ما مقداری کمتر شود.

استفاده از مدیر کاروانها، واگذاری بعضی کارها به آنان، ما را به سمتی می‌برد که تشکیلاتمان را محدود کنیم و به همین جهت هم تشکیلات محدود شده، بحمد الله نتیجه آن تا الآن مثبت بوده است. ما باید کاری کنیم که کارمند ما نسبت به زمانی که در اختیار کار هست، کار آن را داشته باشد و احساس نکند که کارش کم است یا کاری ندارد. کار بینی و کارسنجی بسیار خوبی در دو سال گذشته در سازمان شد. امکانات و امکان‌سنجی شد. واگذاری کارها بررسی شد و کمیته‌های مخصوصی این کار را انجام داد. کارشناس‌هایی را از جاهای مختلف داشتیم؛ از مدیران کاروان، از داخل سازمان که روی تشکیلات و واگذاری امور و کارها کار کردند و بحمدالله به این نتیجه رسیدند که اخیراً هم تشکیلات ابلاغ شد و ما احساس می‌کنیم که کار الآن روانتر و بهتر انجام می‌شود.

در مورد عتبات هم من باید عرض کنم که خوشبختانه هماهنگی‌های لازم بین کشور ما و کشور عراق انجام شده، در چهارم آذرماه، مصادف با تولد آقا امام زمان (عج)

اولین گروه‌های ما اعزام شدند که امیدواریم ان شاء الله به صورت مستمر و پیوسته هفته‌ای سه هزار نفر اعزام شوند و در ماه‌ها و سال‌های آینده هم بتوانیم مذاکراتمان را برای افزایش تعداد پی‌بگیریم. این کار بحمدالله روال خود را پیدا کرده و به مسیر خود افتاده است. این تعداد از سراسر کشور توسط دفاتر خدمات مسافرتی که مورد اعتماد سازمان هستند و می‌توانند کارهای زیارتی را انجام دهند و تجربه کار دارند، نام نویسی می‌شوند و کارشان به سرانجام می‌رسد و از مرز خسروی اعزام می‌شوند، امید است بتوانیم همه عزیزی را که آرزومند این سفر هستند اعزام کنیم.

سؤال: جناب عالی به زائران حج و عمره چه توصیه‌هایی دارید؟

آقای رضایی: سازمان حج در ابعاد شرعی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و بین‌المللی حج یا عمره توصیه‌هایی دارد. به نظر من اولین کاری که زائر باید انجام دهد این است که معرفت به سفر پیدا کند و بداند که این سفر چگونه سفری است، کجا می‌رود و برای چه چیزی می‌رود؟ هدف از این سفر چیست. اگر انسان هدف سفر را بداند، مقدمات رسیدن به این هدف را هم فراهم می‌کند. اگر خدای نکرده از هدف دور شود یا هدف را نشناسد و معرفت به این هدف نداشته باشد، طبیعی است مسیری را برمی‌گزیند که نتیجه‌ای به دنبال ندارد. بنابراین توصیه اول من به زائران این است که هدف را بفهمند، معرفت پیدا کنند، آنگاه است که می‌روند دنبال آموختن مسائل و مناسک. در این مرحله است که می‌اندیشند از چه کسی بیاموزند و سراغ روحانی می‌روند. ما سفیران جمهوری اسلامی هستیم. زائران ما سفیران جمهوری اسلامی هستند. شناخت مسائل اجتماعی و بین‌المللی برای ما بسیار مهم است و باید آنها را فرابگیریم. رفتار و گفتار ما و نشست و برخاست ما تأثیر خودش را در زائران دنیا می‌گذارد. آنان وقتی با یک زائر ایرانی در تماس هستند، به کشورشان که می‌روند ایران را با عملکرد همین یک شخص می‌شناسند. ما باید از همین جا تمرین کنیم که وقتی می‌خواهیم حرکت و عکس‌العملی را از خود نشان دهیم مطابق با اسلام باشد. در این سفر باید اخلاق سفر داشته باشیم. طبیعی است که ما در خانواده خودمان زندگی کرده‌ایم و اخلاق و رفتار همدیگر را خوب می‌شناسیم، شبانه‌روز با همدیگر

هستیم و... اما الآن به کشور دیگری می‌رویم و با جمعی جدید زندگی می‌کنیم. بسیاری از این افراد را که با ما در یک اتاق هستند نمی‌شناسیم اما الآن همراه آنان مسافرت می‌کنیم پس باید اخلاق سفر داشته باشیم و یاد بگیریم که همدیگر را تحمل کنیم.

در این سفر به بهترین مکان‌ها می‌رویم، باید بیشترین استفاده و بهره‌مندی را ببریم، شاید دیگر چنین سفری برای ما پیش نیاید و این سفر، آخرین سفر ما به دیار وحی باشد و...

اینها مطالبی است که اگر قبل از سفر آشنایی پیدا کنیم، در طول سفر سعی می‌کنیم بیشترین بهره را ببریم، اما اگر خدای ناکرده آگاهی نداشته باشیم، می‌رویم و برمی‌گردیم با هزار غصه و ناراحتی و تأسف!

بکشیم چیزی را که اسلام از ما می‌خواهد و جمهوری اسلامی و مسؤولان از ما توقع دارند با همه مشکلاتی که دارند مخارج حج را می‌پردازند، برآورده سازیم. تمام هم خود را صرف تهیه سوغات نکنیم و در این مورد به حد اقل قناعت کنیم و در حد بسیار معقول این سنت را انجام دهیم.

در ارزیابی خودمان، ببینیم که بیشترین وقت ما در کجا صرف شده؟ در مسجد النبی ﷺ، مسجدالحرام و نمازگزاردن در آن مکانها و قرآن خواندن، خلوت کردن با خود و خداوند یا خدای ناکرده استراحت در منزل و پرسه زدن در بازار و خیابان؟! اینها چیزهایی است که اگر پیش از سفر فکرش را بکنیم در طول سفر حواسمان جمع می‌شود و شیطان نمی‌تواند ما را از مسیر اصلی، که خداوند از ما خواسته، خارج سازد.

میقات: فصلنامه «میقات حج» در آستانه هشتمین سال انتشار خود قرار دارد، جناب عالی شماره‌های گذشته را چگونه ارزیابی می‌کنید و برای آینده چه پیشنهادهایی ارائه می‌دهید؟

آقای رضایی: بحمد الله هفت سال است که «میقات حج» منتشر می‌شود. انتشار این فصلنامه، فکر بسیار به جایی بود. در امر حج خلأیی بود که میقات حج آن را پر کرد. الحمد لله هم میقات فارسی و هم میقات عربی جایگاه خودش را خوب پیدا کرد. این

یک فصل بسیار زیبایی بود که در امر حج باز شد و یک وسیله ارتباطی بسیار خوبی بین مجموعه مجریان و همه عزیزانی که می‌خواهند به زیارت بروند یا مجموعه برنامه‌ریزان و مجریان آنان که وسیله ارتباطی را لازم داشتند و بحمدالله این وسیله ارتباطی ایجاد شد. افراد اگر می‌خواستند در کتابهای مختلف مقالات مختلف را مطالعه کنند، کاری بود مشکل. و نشریه‌ای که بتواند این مجموعه را برای زائران و مجریان فراهم کند لازم بود، که میقات حج به خوبی از عهده آن برآمده است و من لازم می‌دانم به سهم خودم تشکر کنم از بعثه مقام معظم رهبری و معاونت آموزش و تحقیقات که همت کردند و این کار انجام شد. طبیعی است اینگونه نشریات در روان کردن امور می‌تواند کمک مؤثری باشد. البته هر وسیله‌ای که در آموزش مردم چنین نقشی را ایفا کند؛ مانند نوار ضبط صوت، نوار ویدئو، کتاب، بروشور، فصلنامه میقات حج و برنامه‌های تلویزیونی، اینها همه‌اش می‌تواند برای مردم مؤثر باشد لیکن شاید بعضی از اینها چون به صورت فصلی گفته می‌شود؛ مانند برنامه‌های تلویزیونی در هفته حج، یا آن موقعی که نزدیک حج هستیم، تأثیرش گذرا است، به خلاف چیزی که به صورت مستمر و منظم توزیع شود؛ مانند فصلنامه میقات حج که افراد می‌توانند با برنامه‌ریزی که می‌کنند مشترک شوند و آن را داشته باشند و استفاده کنند.

طبیعی است موضوعات مختلف که مربوط به امر زیارت است، در این فصلنامه می‌آید و مؤثر است، هم برای مجریان و هم برای کسانی که می‌خواهند زیارت بروند. لذا من هفتمین سال انتشار این فصلنامه را، هم به مجموعه کسانی که دست‌اندر کار تهیه و انتشار این مجموعه هستند و هم به آنان که از این مجموعه استفاده می‌کنند تبریک می‌گویم و توصیه می‌کنم که استفاده خودشان را بیشتر کنند و اگر کسی از مجموعه مجریان ما یا حتی عزیزان زائر مشترک نیستند، توصیه می‌کنم که مشترک بشوند و از این امکان استفاده کنند.

امیدوارم که خداوند ما را در جهت بالا بردن مفاهیم عالیة اسلام توفیق دهد و بر این کار بزرگ خدمت‌گزاری به زائران بیت الله الحرام که یکی از عمده‌ترین کارهای آموزشی است و آن هم بر دوش شماس، موفق بدارد، ان شاء الله!

